

WYCIĄG

ze Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2014-2020 Stowarzyszenia „Między Wisłą a Kampinosem” (str. 65-70)

XI. MONITORING I EWALUACJA

Plan ewaluacji

Celem ewaluacji jest dostarczenie bieżących informacji na temat stanu realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju, a więc ocena rzeczywistych efektów działań podejmowanych w ramach Strategii. Badania ewaluacyjne prowadzone będą na wstępnym etapie realizacji LSR (ewaluacja ex-ante), w trakcie jej realizacji (ewaluacja on-going) oraz po jej zakończeniu (ewaluacja ex-post). Działania ewaluacyjne będą mieć charakter ustawiczny, a więc będą realizowane przez cały okres realizacji LSR. Wyniki ewaluacji zostaną wykorzystane do wprowadzenia niezbędnych korekt w procesie wdrażania LSR. Zaplanowano partycypacyjny model ewaluacji, polegający na włączeniu przedstawicieli różnych środowisk, grup społecznych i sektorów: instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców, lokalnych liderów, reprezentantów grup nieformalnych, czy wreszcie niezaangażowanych społecznie mieszkańców obszaru LGD. Założono również, że badania ewaluacyjne będą funkcjonalnie powiązane z procesem budowania marki lokalnej obszaru LGD, a także monitoringiem i działaniami z zakresu komunikacji społecznej LSR.

Szczegółowe rozwiązania dotyczące procesu monitoringu i ewaluacji zawarte zostały w Załączniku nr 2 do Strategii.

Procedura dokonywania ewaluacji i monitoringu LSR - Załącznik nr 2 do Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2014-2020

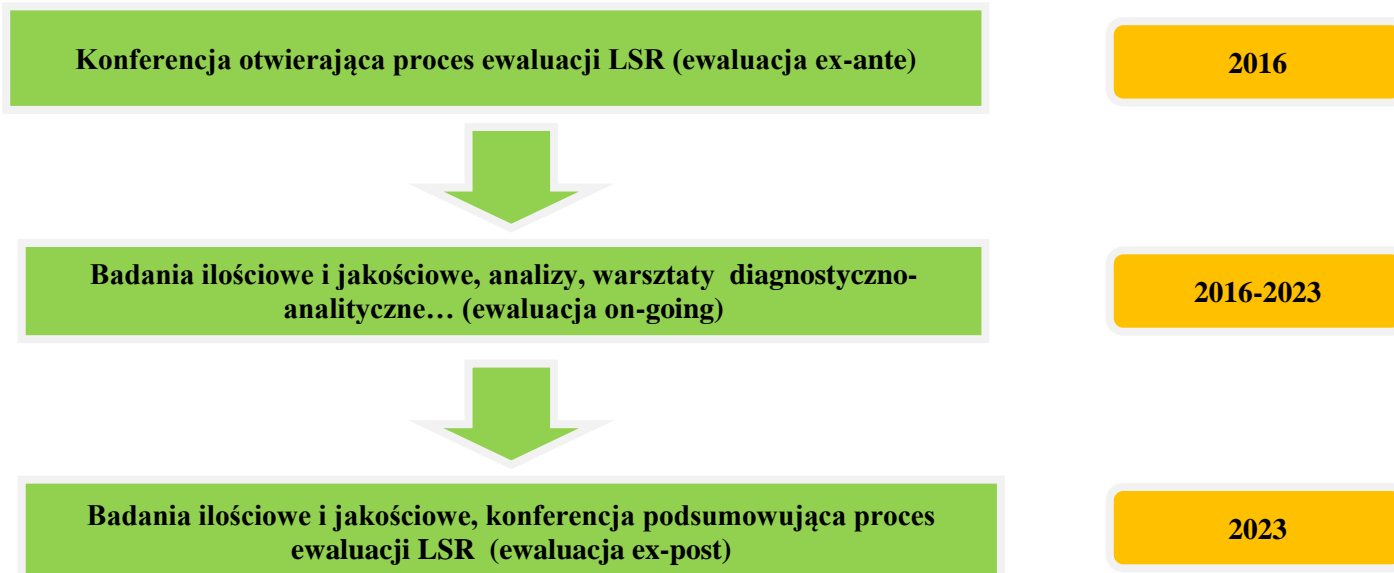
I. Kryteria ewaluacyjne

Ewaluacja LSR zostanie przeprowadzona w oparciu o następujące kryteria:

1. **Adekwatność/trafność** – rozumiana jako ocena sposobu doboru zastosowanych instrumentów pod kątem realizacji celów LSR (głównego i szczegółowych), a także ocena związku między zdefiniowanymi w celami a **realnymi potrzebami**, które mają zostać rozwiązane dzięki interwencji publicznej,
2. **Użyteczność** - rozumiana jako ocena stopnia dostosowania działań w ramach LSR do potrzeb odbiorców (czy przedsięwzięcia te odpowiadają realnym potrzebom grupy docelowej),
3. **Efektywność** - rozumiana jako relacja poniesionych nakładów do uzyskanych efektów (czy LSR przynosi pożądane efekty przy zakładanych kosztach, czy koszty te nie mogłyby być niższe, dając porównywalne efekty?),
4. **Skuteczność** – rozumiana jako stopień realizacji założonych celów (według 3 przedsięwzięć założonych w LSR, a także przypisanych do nich celów głównych i szczegółowych),
5. **Oddziaływanie/wpływ** – rozumiane jako ocena związku między podejmowanymi działaniami a osiągnięciem celów założonych w LSR (w tym oddziaływania LSR w szerszym ujęciu, tj. w odniesieniu do lokalnych społeczności),
6. **Trwałość efektów** – rozumiana jako ocena, w jakim stopniu uzyskane rezultaty będą widoczne w dłuższej perspektywie czasowej (czy jest prawdopodobne ich funkcjonowanie po zakończeniu finansowania, od czego zależy trwałość uzyskanych efektów – czynniki sprzyjające i niesprzyjające trwałości),
7. **Spójność zarządzania** – rozumiana jako ocena sposobu zarządzania LGD, w tym struktury organizacyjnej, komunikacji wewnętrznej, sposobu podejmowania decyzji, współpracy między partnerami itp.,
8. **Wartość dodana** – rozumiana jako wystąpienie innych niż założone efektów wynikających z realizacji LSR (pozytywnych lub negatywnych).

Ewaluacja będzie realizowana przez cały okres wdrażania LSR, z wykorzystaniem różnych instrumentów. Przedsięwzięcia te realizowane będą w sposób etapowy. Zarys głównych etapów procesu zobrazowany został na poniższym schemacie.

II. Schemat ewaluacji LSR

Ewaluacja zostanie zrealizowana w formie **cyklu badawczego**, polegającego na zastosowaniu **różnych, wzajemnie komplementarnych metod i technik badawczych** (ilościowych i jakościowych), zgodnie z zasadą **triangulacji metodologicznej**. Takie podejście pozwoli na uzyskanie możliwie pełnej wiedzy i, w konsekwencji, przyczyni się do sformułowania trafnych wniosków i rekomendacji z badań. Ewaluacja skupi się na analizie sposobu realizacji LSR (ze względu na wyodrębnione wyżej kryteria ewaluacyjne), ze szczególnym uwzględnieniem uzyskiwanych efektów, co w przyszłości pozwoli na ich korektę i dostosowanie do potrzeb potencjalnych odbiorców.

III. Sposób pomiaru

Badania ilościowe pozwolą na uzyskanie „twardych” danych, które posłużą do opisu sposobu realizacji LSR za pomocą liczb, procentów i wskaźników. **Badania jakościowe** zostaną przeprowadzone przy użyciu „miękkich”, „rozumiejących” metod.

Sposób przeprowadzenia badania będzie mieć wymiar partycypacyjny. Oznacza to, że badacze nie będą wyłącznie zewnętrznymi obserwatorami. Partycypacyjność tę należy rozumieć jako otwartość badań na dyskusję z badanymi oraz wypracowanie wspólnych konkluzji.

IV. Elementy podlegające pomiarowi

Celem ewaluacji będzie kompleksowa **ocena efektywności działania Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Między Wisłą a Kampinosem” oraz realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2014 – 2020.** Raporty z ewaluacji zawierać będą informacje o stopniu realizacji LSR, ocenę przyjętych wskaźników w odniesieniu do celów i operacji, ocenę zakresu osiągniętych celów ogólnych i szczegółowych. Dodatkowo celem badania będzie identyfikacja działań podjętych przez LGD w zakresie zagwarantowania jakości i efektywności wdrażania LSR. Zakres badania ewaluacyjnego obejmie analizę stopnia realizacji LSR, ocenę efektywności funkcjonowania LGD, a także wpływu działalności LGD i wdrażania LSR na rozwój lokalny. Badania empiryczne obejmą następujące grupy respondentów: Radę, Zarząd i pracowników Biura LGD, beneficjentów i podmioty współpracujące z LGD, mieszkańców badanego obszaru, przedstawicieli instytucji publicznych, organizacji pozarządowych i lokalnych przedsiębiorców. Zakładamy również, że **badania zostaną zrealizowane we wszystkich 9 gminach, należących do obszaru LGD.** Ewaluacja obejmie ocenę wszystkich wskaźników produktu, rezultatu i oddziaływania, założonych w LSR. Dane na temat realizacji wskaźników produktu i rezultatu pozyskiwane będą głównie na podstawie danych gromadzonych przez LDG, a także od beneficjentów operacji realizowanych w ramach LSR. Parametry obrazujące wartość wskaźników oddziaływania będą efektem analizy danych gromadzonych przez instytucje statystyki publicznej, a także pomiarów realizowanych przez podmioty zewnętrzne.

V. Okresy pomiaru

Zasadniczym elementem procesu ewaluacji będzie realizacja badań ilościowych roku 2023, które dostarczą wiedzy na temat zmiany społecznej na obszarze LGD, związanych z realizacją Strategii. LGD przeprowadziło analogiczne badania w roku 2014 i posiada zestaw wskaźników bazowych, dzięki czemu możliwe będzie prześledzenie dynamiki zmian w latach 2014-2023. Z tego powodu planowana jest realizacja badania opartego na podobnych założeniach, jak w roku 2014 (Komputerowo Wspomagane Wywiady Telefoniczne, losowo-kwotowa

próba 1000 mieszkańców obszaru LGD w wieku 15+, odzwierciedlająca rozkład podstawowych parametrów społeczno-demograficznych: płci, wieku i miejsca zamieszkania). W ten sposób zagwarantowana zostanie pełna porównywalność danych z dwóch fal pomiaru (tzn. z roku 2014 i 2023). Zakłada się również, że badania ilościowe zostaną uzupełnione o analizę danych zastanych (desk research) oraz komponent jakościowy (IDI, FGI...).

VI. Podstawowe zagadnienia analizy ewaluacyjnej

1. Stan realizacji celów ogólnych i szczegółowych LSR - określenie poziomu osiągniętych wskaźników (poziom bazowy/początkowy; poziom końcowy) z uwzględnieniem specyfikacji obszaru, a także z podziałem na wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania (zgodnie z założeniami przyjętymi w LSR).
2. Stan realizacji poszczególnych przedsięwzięć, ocena zgodności zrealizowanych przedsięwzięć z założeniami LSR - z podziałem na realizowane przedsięwzięcia.
3. Analiza problemów (np. sytuacji kryzysowych) napotkanych w trakcie zarządzania LSR, identyfikacja przyczyn ich występowania, ocena sposobów ich rozwiązywania, a także przyjętych procedur/systemu postępowania w takich przypadkach (np. mechanizmy wczesnego ostrzegania, zarządzanie kryzysowe).
4. Ocena efektywności funkcjonowania LGD jako organizacji odpowiedzialnej za wdrażanie LSR oraz ocena w kontekście funkcjonowania LGD jako partnerstwa z uwzględnieniem zmian proceduralnych wprowadzanych w trakcie wdrażania (dynamika zmian proceduralnych i jej wpływ na funkcjonowanie partnerstwa).
5. Ocena wpływu działalności LGD oraz wdrażania LSR na poziom rozwoju obszarów wiejskich, odniesienie się do potrzeb społecznych i rozkładu dystrybucji środków pomocowych i działań aktywizacyjnych.
6. Rekomendacje dotyczące korelacji opisanej w strategii analizy SWOT z efektywnością wdrażania strategii i jej celowością.
7. Poziom zainteresowania podmiotów lokalnych podejmowanych działań w ramach zdefiniowanych przedsięwzięć oraz opinia w środowisku lokalnym na temat działalności i funkcjonowania LGD, rozpoznawalność marki LGD, ocena pracy Biura LGD.
8. Kapitał społeczny i ocena jakości życia (diagnoza lokalna), poziom budowania zaufania wśród społeczności lokalnej oraz wpływu na poprawę jakości życia mieszkańców.
9. Promocja i komunikacja społeczna LSR, analiza sposobów komunikowania się z opinia publiczną obszaru LGD, a także sposobów uzyskiwania informacji zwrotnej.
10. Szeroko rozumiana ocena sposobu organizacji LGD: struktura organizacyjna, sposób zarządzania, klimat organizacyjny, atmosfera pracy, relacje między partnerami, sposoby podejmowania decyzji, poziom zadowolenia z pracy, komunikacja wewnętrzna itp.
11. Historia partnerstwa, określenie jej najważniejszych etapów i momentów krytycznych/punktów zwrotnych, „innovacyjność” etapów, wzajemne relacje, współpraca w każdym z etapów, oddziaływanie partnerstwa na szerszy społeczny/polityczny kontekst w każdym z etapów (tzw. oś zmiany).
12. Określenie przykładów skutecznych i nieskutecznych działań (dobrych i złych praktyk), a także kluczowych czynników sukcesu/porażki.
13. Plany na przyszłość, wizja partnerstwa za 2-3 lata i za 10 lat, zestaw cech „partnerstwa idealnego”, LGD na tle „partnerstwa idealnego”.
14. Wartość dodana - występowanie innych, wcześniej nieplanowanych efektów, związanych z wdrażaniem LSR (pozytywnych lub negatywnych).

VII. Metody ewaluacji

W ramach procesu ewaluacji zakłada się wykorzystanie m.in. następujących metod i technik badawczych:

1. Analiza danych zastanych (desk research) – dane gromadzone przez LGD, pochodzące od beneficjentów operacji realizowanych w ramach Strategii, dane GUS, PKW, Statystyczne Vademecum Samorządowca.
2. Ankiety ewaluacyjne (np. podczas konferencji, warsztatów, spotkań...).
3. Warsztaty diagnozująco-analityczne.
4. Indywidualne Wywiady Pogłębione (IDI).
5. Zogniskowane Wywiady Grupowe (FGI).
6. Komputerowo Wspomagane Wywiady Telefoniczne (CATI).
7. Komputerowo Wspomagane Wywiady Internetowe (CAWI).
8. Studia przypadków.

Elementy funkcjonowania i wdrażania podlegające ewaluacji

Elementy podlegające ewaluacji	Czas dokonywania pomiaru	Okres pomiaru	Sposób dokonywania pomiaru	Źródła danych i metody ich zbierania
Wykonywanie zadań przez pracowników biura LGD	IV kwartał 2016 IV kwartał 2019 III kwartał 2022	Dynamika zmian w latach 2016-2023	Ekspert zewnętrzny lub Zarząd. Planowane metody: ankieta, zogniskowane wywiady grupowe	Opinia Zarządu, Rady oraz Komisji Rewizyjnej Ankieta Karty doradztwa
Wykonywanie obowiązków przez członków Zarządu	IV kwartał 2016 IV kwartał 2019 III kwartał 2022	Dynamika zmian w latach 2016-2023	Ekspert zewnętrzny lub pracownicy biura. Planowane metody: ankieta, zogniskowane wywiady grupowe	Listy obecności oraz protokoły z posiedzeń, Opinie Komisji Rewizyjnej
Wykonywanie obowiązków przez członków Rady	IV kwartał 2016 IV kwartał 2019 III kwartał 2022	Dynamika zmian w latach 2016-2023	Ekspert zewnętrzny lub pracownicy biura. Planowane metody: ankieta, zogniskowane wywiady grupowe	Listy obecności oraz protokoły z posiedzeń, Opinie Komisji Rewizyjnej, Karty oceny
Realizacja LSR w tym celów, przedsięwzięć oraz postępu realizacji w osiągnięciu wskaźników	III kwartał 2017 IV kwartał 2018 IV kwartał 2021 III kwartał 2023	Dynamika zmian w latach 2016-2023	Pracownicy biura lub Ekspert zewnętrzny, Planowane metody: analiza danych zastanych, ankiety ewaluacyjne	Wykaz podpisanych umów, Wykaz rozliczonych projektów, Ankiety monitorujące

Realizacja harmonogramu naborów	III kwartał 2017 IV kwartał 2018 IV kwartał 2021 III kwartał 2023	Dynamika zmian w latach 2016-2023	Pracownicy biura przeprowadzą analizę danych, sporządzą notatkę służbową	Informacja o naborach
---------------------------------	--	-----------------------------------	--	-----------------------

Elementy funkcjonowania i wdrażania podlegające monitorowaniu

Elementy podlegające monitorowaniu	Czas dokonywania pomiaru	Okres pomiaru	Sposób dokonywania pomiaru	Źródła danych i metody ich zbierania
Szkolenia i doradztwo	IV kwartał 2016 IV kwartał 2019 III kwartał 2022	Dynamika zmian w latach 2016-2023	Pracownicy biura przeprowadzą analizę danych, sporządzą notatkę służbową	Listy obecności Karty doradcze
Zainteresowanie działalnością LGD/ rozpoznawalność LGD	IV kwartał 2016 IV kwartał 2019 III kwartał 2022	Dynamika zmian w latach 2016-2023	Pracownicy biura przeprowadzą analizę danych, sporządzą notatkę służbową	Licznik odwiedzin strony internetowej, Raporty aktywności na portalach społecznościowych, Notatki ze spotkań aktywizacyjnych
Realizacja LSR oraz budżetu LGD	IV kwartał 2016 IV kwartał 2019 III kwartał 2022	Dynamika zmian w latach 2016-2023	Pracownicy biura przeprowadzą analizę danych, sporządzą notatkę służbową	Matryca celów LSR zestawienie zawartych i wypłaconych umów, informacje z naborów, ankieta monitorująca